

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Radovana Havelce, JUDr. Milana Kamlacha, JUDr. Zdeňka Kühna, a JUDr. Vojtěcha Šimíčka v právní věci žalobce: **M. S.**, právně zastoupen JUDr. Pavlou Plašilovou, advokátkou se sídlem Jakubská 1, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 9. 2008, č. j. OAM-446/LE-PA03-PA03-2008, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně, ze dne 24. 4. 2009, č. j. 56 Az 145/2008 - 30,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 24. 4. 2009, č. j. 56 Az 145/2008 - 30,
se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobce jako stěžovatel domáhá zrušení shora uvedeného usnesení Krajského soudu v Brně, jímž bylo zastaveno řízení o jeho žalobě proti výše označenému rozhodnutí žalovaného. Krajský soud řízení zastavil podle § 33 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), neboť se stěžovatel v době, kdy probíhalo řízení o jeho žalobě, nezdržoval v místě hlášeného pobytu a jeho změnu soudu neoznámil.

Stěžovatel kasační stížnost opírá o důvod dle § 103 odst. 1 písm. e) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), jehož naplnění spatřuje v krajském soudem nedostatečně provedeném šetření ke zjištění místa jeho pobytu, které bylo dle jeho mínění v rozhodné době známo. Popírá, že by pobytové středisko dne 4. 4. 2009 opustil svévolně, jak je uvedeno v napadeném rozhodnutí krajského soudu, a tvrdí, že

tak učinil na základě řádné propustky a postupoval v souladu s pokyny zaměstnanců pobytového střediska. V pobytovém středisku se ostatně pravidelně hlásí, což učinil naposledy 7. 5. 2009. Stěžovatel rovněž připomíná, že mu byla prodloužena platnost víza a průkazu žadatele o mezinárodní ochranu, a uvádí adresu, na níž se v současné době zdržuje. Závěrem dodává, že svá skutková tvrzení následně doplní a navrhne důkazy k jejich prokázání.

Na základě shora uvedeného stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 24. 4. 2009, č. j. 56 Az 145/2008 - 30, zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti připomíná, že místem hlášeného pobytu stěžovatele bylo ode dne 3. 3. 2009 Pobytové středisko Zastávka u Brna, přičemž od téhož dne měl stěžovatel hlášeno opuštění pobytového střediska, a to do dne 3. 4. 2009. Ode dne 4. 4. 2009 tedy nebyl pobyt stěžovatele znám, a to až do dne 30. 4. 2009, kdy se opět dostavil do pobytového střediska. Žalovaný odmítá argument stěžovatele, že se po dni 4. 4. 2009 zdržoval mimo pobytové středisko na základě propustky, neboť hlášené opuštění se vztahovalo pouze na dobu od 3. 3. 2009 do 3. 4. 2009. Jelikož soud zjišťoval místo pobytu stěžovatele dotazy na Policii ČR a na jeho právní zástupkyni, považuje žalovaný námitku nedostatečného šetření místa pobytu za neopodstatněnou. Podle názoru žalovaného si byl stěžovatel vědom nutnosti své dosažitelnosti v souvislosti s probíhajícím soudním řízením. Soud tak postupoval správně, když za dané situace řízení o žalobě stěžovatele zastavil, přičemž skutečnost, že se stěžovatel dodatečně dostavil do místa svého hlášeného pobytu není pro posouzení zákonnosti napadeného rozhodnutí relevantní.

Žalovaný navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl pro její nedůvodnost ve smyslu § 110 odst. 1 s. ř. s.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval přípustností kasační stížnosti. Kasační stížnost je dle § 102 s. ř. s. zásadně přípustná, s výjimkou případů taxativně vypočtených v § 104 s. ř. s, pokud splňuje zákonné náležitosti (§ 106 odst. 1 s. ř. s.), je podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a stěžovatel je řádně zastoupen (§ 105 s. ř. s.). V projednávané věci jsou zákonné náležitosti i procesní podmínky splněny a kasační stížnost je tedy přípustná.

Nejvyšší správní soud se ve smyslu § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

Přesahem vlastních zájmů stěžovatele je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je - kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce jako obecného poslání správního soudnictví - pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. To prakticky znamená, že přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v tomto řízení je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování činnosti krajských soudů.

K pojmu přesahu vlastních zájmů stěžovatele se Nejvyšší správní soud v rámci své rozhodovací činnosti již dříve vyslovil. V usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39 (všechna zde cit. rozhodnutí jsou dostupná na www.nssoud.cz), stanovil, v jakých typových případech je dán přesah vlastních zájmů stěžovatele. Aplikací kritérií uvedených v citovaném usnesení na projednávanou věc dochází Nejvyšší správní soud k závěru o přijatelnosti kasační stížnosti, neboť stěžovatel namítá vady spočívající v zásadním procesním pochybení soudu (odepření přístupu k soudu), které má dopad do jeho hmotných práv.

Ze soudního spisu bylo zjištěno, že stěžovatel dne 2. 10. 2008 prostřednictvím zmocněné advokátky podal žalobu u Krajského soudu v Brně proti shora označenému rozhodnutí žalovaného, kterou po výzvě soudu ve stanovené lhůtě dne 10. 11. 2008 doplnil. Dne 16. 2. 2009 pak k dotazu soudu sdělil, že trvá na nařízení jednání, neboť chce před soudem osobně vypovídat. Krajský soud z databáze Ministerstva vnitra zjistil, že dne 4. 4. 2009 stěžovatel svévolně opustil pobytové středisko. Proto se obrátil na Policii České republiky s žádostí o sdělení jeho aktuálního pobytu. Policejní orgán soudu dne 23. 4. 2009 sdělil, že stěžovateli bylo vydáno vízum za účelem řízení o udělení mezinárodní ochrany platné od 3. 3. 2009 do 1. 5. 2009, a potvrdil, že jmenovaný dne 4. 4. 2009 svévolně odešel z pobytového střediska, přičemž aktuální místo jeho pobytu nebylo zjištěno. Ze spisu není patrné, že by krajský soud kontaktoval advokátku stěžovatele, přestože žalovaný ve svém vyjádření tvrdí opak. Na základě sdělení policejního orgánu soud usnesením ze dne 24. 4. 2009 řízení zastavil.

K věci samé je nutno nejprve podotknout, že místem hlášeného pobytu žadatele o udělení mezinárodní ochrany je azylové zařízení, do něhož je ministerstvem umístěn (§ 77 odst. 1 zákona o azylu), přičemž po splnění zákonem stanovených podmínek je na žádost žadatele umožněna jeho změna (§ 77 odst. 2 a násl. zákona o azylu). Je-li žadatel hlášen k pobytu v pobytovém středisku, může toto středisko rovněž dočasně opustit, a to na dobu nejdéle 10 dní v kalendářním měsíci (§ 82 odst. 1 zákona o azylu), se souhlasem ministerstva případně i na delší dobu, nebrání-li to řádnému provádění azylového řízení (§ 82 odst. 3 zákona o azylu).

Krajský soud v projednávané věci shledal existenci důvodu pro zastavení řízení podle § 33 písm. e) zákona o azylu, podle kterého soud řízení zastaví, jestliže žadatel o udělení mezinárodní ochrany (žalobce) se nezdržuje v místě hlášeného pobytu a jeho změnu soudu neoznámil. Nejvyšší správní soud nicméně v nedávné době při posouzení skutkově obdobného případu poukázal na obtíže spojené s výkladem citovaného ustanovení a v obecné rovině se podrobně zabýval otázkou jeho aplikovatelnosti.

Výkladem tohoto ustanovení se Nejvyšší správní soud již zabýval v rozsudku ze dne 21. 8. 2009, č. j. 1 Azs 38/2009 - 48; zde uvedl, že: „*samotný text § 33 písm. e) zákona o azylu je ovšem vnitřně rozporný a těžko srozumitelný. Pro zastavení řízení totiž kumuluje dvě podmínky (srov. užitou spojku „a“), a to jednak nezdržování se v místě hlášeného pobytu, jednak neohlášení jeho změny, což jsou dvě odlišné situace. Pokud se totiž žadatel nezdržuje v místě hlášeného pobytu, ale zdržuje se na jiné adrese, přičemž nepostupoval v souladu s § 77 zákona o azylu, nedošlo ke změně hlášeného pobytu (srov. užití slovo „jeho“), již by měl soudu oznámit. Pokud by naopak změnu oznámil, je lhůstojné, zda se na novém místě hlášeného pobytu zdržuje, protože není splněna podmínka druhá (žadatel změnu ohlásil) (....) Jazykovým výkladem*

tak lze dospět k závěru, že § 33 písm. e) zákona o azylu lze aplikovat jen na situace, kdy žadatel změní místo hlášeného pobytu v souladu s § 77 zákona o azylu, neoznámí jeho změnu soudu a ještě se na něm nezdržuje“ (zvýraznění doplněno).

Interpretuje-li soud § 33 písm. e) zákona o azylu shora uvedeným způsobem, jenž se jeví jako logický a přesvědčivý, dochází nezbytně k závěru, že krajský soud postupoval nesprávně, pokud řízení zastavil podle cit. ustanovení. V projednávané věci je zřejmé, že z výše uvedených podmínek uplatnění § 33 písm. e) zákona o azylu, jež musí být splněny kumulativně, nebyl naplněn ani základní předpoklad spočívající ve změně místa hlášeného pobytu postupem dle § 77 zákona o azylu. Stěžovatel o takovou změnu vůbec nepožádal a v rozhodné době byl hlášen v pobytovém středisku, do něhož byl předtím ministerstvem umístěn.

Skutečnost, že místem hlášeného pobytu stěžovatele bylo pobytové středisko, nebyla ostatně žádným z účastníků popírána. Tvrzení stěžovatele, že pobytové středisko opustil na základě propustky, by v případě, kdy by bylo prokázáno, vedlo ke zcela odlišné situaci podřaditelné pod § 82 zákona o azylu. Stěžovatel však ve prospěch uvedeného tvrzení nepředložil soudu žádné důkazy, přestože tak v kasační stížnosti přislíbil učinit. Zdejší soud tak vzal na základě skutečností zjištěných ze spisu krajského soudu za nesporné, že se stěžovatel ode dne 4. 4. 2009 svévolně zdržoval mimo pobytové středisko, jeho skutečný pobyt tedy nebyl znám, což však nic nemění na tom, že místem jeho hlášeného pobytu ve smyslu § 77 zákona o azylu bylo i nadále pobytové středisko. Posouzení krajským soudem tak nebylo správné.

Krajský soud v dané věci rovněž nedostál požadavkům obecně kladeným na postup při zjišťování místa pobytu žadatele o mezinárodní ochranu v případě, že se nezdržuje v místě hlášeného pobytu a jinou adresu soudu neoznámil.

Judikatura Nejvyššího správního soudu (srov. např. rozsudek ze dne 4. 9. 2008, č. j. 3 Azs 40/2008 - 67, nebo rozsudek ze dne 29. 4. 2009, č. j. 4 Azs 2/2009 - 33, oba dostupné na www.nssoud.cz) opakovaně zdůrazňuje, že nastoupení některého z důvodů podle § 33 zákona o azylu vylučuje, aby soud ve věci meritorně rozhodoval; taková procesní situace má mít obligatorní vyústění v podobě zastavení řízení. Závěr krajského soudu o tom, že nastala některá ze situací předvídaných v § 33 zákona o azylu, má tím pádem zcela zásadní dopad do postavení žadatele o mezinárodní ochranu (žalobce), neboť brání věcnému projednání jeho žaloby a přezkoumání napadeného rozhodnutí správního orgánu.

Po krajském soudu lze v takové situaci požadovat, aby využil všech jemu dostupných prostředků ke zjištění skutečného místa pobytu žadatele, přičemž tomuto požadavku nepochybně není učiněno zadost pouhým vznesením rutinního dotazu na službu cizinecké a pohraniční policie, jak tomu bylo v nyní posuzované věci. Z konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že: „*nemožnost zjistit místo pobytu žadatele o udělení azylu (§ 33 zákona o azylu) je dána jen tam, kde krajský soud vyvíjel požadované úsilí ke zjištění místa pobytu žadatele (zjištění hlášeného místa pobytu v evidenci cizinecké a pohraniční policie, doručování soudních písemností apod.) a přes toto úsilí a případně další pátrání v příslušných evidencích, např. úřadů práce, Rejstříku trestů Vězeňské služby, pobyt*

žadatele nebyl zjištěn a zůstal zcela neznámý“ (srov. např. rozsudek ze dne 26. 5. 2005, č. j. 7 Azs 271/2004 - 58).

Postup krajského soudu je tedy nutno hodnotit jako nedostatečný, a to zejména z toho důvodu, že se nepokusil kontaktovat advokátku stěžovatele, která svého klienta zastupovala na základě plné moci, podala za něj žalobu a v průběhu řízení činila i další úkony.

Ze všech těchto důvodů Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. V tomto dalším řízení je krajský soud vázán právním názorem v tomto rozsudku vysloveným (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v dalším řízení (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. října 2009

senátu

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně